

ทางเดิน...ของชีวิต...โดย..ท่านพุทธทาส.....

นำเสนอเมื่อ : 25 มี.ค. 2552

ชีวิต.....คือ...การเดินทาง.....

ทางเดินของชีวิต

ชีวิตคนเรานั้น แท้จริงคือ การเดินทางชนิดหนึ่ง

ซึ่งเดินจาก**ความเต็มไปด้วยความทุกข์** ไปยัง
ที่สุดจบสิ้นของ**ความทุกข์**

ที่คุ้นเคยผ่านมาแล้วนั่นเอง **ไม่รู้**ว่า ผู้นั้นจะทราบหรือไม่ทราบ
รู้สึกหรือไม่รู้สึก

ชีวิตก็ยังคงเป็น การเดินทาง เรื่อยอยู่นั่นเอง เมื่อเดินไป ทั้งไม่ทราบ
ก็ย่อมมี

ความระหกระเหิน บอบช้ำเป็นธรรมดา

การเดินทางของชีวิตนี้ มิใช่เป็น การเดินทางด้วยเท้า

ทางของชีวิต จึงมิใช่ ทางที่จะเดินได้ด้วยเท้า อีกเช่นเดียวกัน

บัณฑิตทั้งหลายในกาลก่อน ได้พากันสนใจใน **"ทางชีวิต"**
กันมากเป็นพิเศษ

ในฐานะที่เป็นทางของจิต อันจะวิวัฒนาการไปในทางสูง

ซึ่งจะไปได้สูงกว่าทางวัตถุหรือทางกาย อย่างที่จะเทียบกันไม่ได้เลย

สิ่งที่เรียกกันว่า ทางๆ นั้น แม้จะมีสายเดียว ก็จริง ตามธรรมดา
ต้องประกอบ

อยู่ด้วย องค์คุณหลายประการเสมอ
ทางเดินเทาทางไกลแรมเดือนสายหนึ่ง

จะต้องประกอบด้วย สะพาน รมเงา ที่พักอาศัยระหว่างทาง

การอารักขา

คุ้มครองในระหว่างทาง การหาอาหารได้เสมอไปในระหว่างทาง ฯลฯ
ดังนั้นเป็นต้น ฉันทัด ทางชีวิตแม้จะสายเดี๋ยวดีไปสู่ความพ้นทุกข์ก็จริง
แต่

ก็ต้องประกอบไปด้วย องค์คุณหลายประการ ฉันทัด

ศาสนา เป็นองค์คุณอันสำคัญ โดยช่วยให้ชีวิตนี้ มีความสดชื่น
เยือกเย็น

พอที่จะเป็นอยู่ ไม่ร้อนเป็นไฟ เช่นเดียวกับน้ำ
เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงพฤษชาชาติ

ให้สดชื่น งอกงาม ตลอดเวลา ฉันทัดฉันทัด

ปรัชญา เป็นองค์คุณที่ช่วยให้เกิดอุดมคติ อันมีกำลังแรง
ในการที่จะกระตุ้นให้

ปฏิบัติตามศาสนา หรือหน้าที่อื่นๆ ทำให้เกิดความเชื่อ ความเพียร
และคุณธรรม

อื่นๆ ที่เป็นตัวกำลังสำคัญด้วยกันทั้งนั้นอย่างมากพอ
ที่จะไม่เกิดการท้อถอย หรือ

โลเล หรือหันหลังกลับ โดยสรุปก็คือ ช่วยให้มีความเป็นนักปราชญ์
หรือ มีปัญญา

เครื่องดำเนินตน ไปจนถึงปลายทางที่ตนประสงค์

วิทยาศาสตร์ ช่วยให้เป็นผู้รู้จักเหตุผล ให้รู้จัก ใช้เหตุผล
และให้อยู่ในอำนาจ

แห่งเหตุผล เพื่อให้ชีวิตนี้ ไม่ล้มเหลวล้มตา เดินไปอย่าง โง่เง่า งมงาย
ซึ่งจะ

ทำให้ เดินไม่ถึง หรือถึงช้า และไม่ได้รับผลเป็นที่พอใจ

ศิลปะ โดยเฉพาะก็คือ ศิลปะแห่งการครองชีวิต หรือ
การบังคับตัวเองได้ ช่วยให้

ชีวิตนี้ ดูแจ่มใสงดงามน่าชื่นใจน่ารักใคร่
นำมาซึ่งความเพลิดเพลินในการก้าวหน้า

ไปด้วยความรู้ และการกระทำที่ดูงาม ทั้งในเบื้องต้น ท่ามกลาง

และเบื่องปลาย

ภูมิธรรม คือ ธรรมสมบัติ หรือความดี ความจริง ความยุติธรรม
ที่ประกอบอยู่ที่

เนื้อที่ตัว ช่วยเหลือให้เกิดบุคลิกลักษณะ อันนำมาซึ่งความเลื่อมใส
ความไว้วางใจ

ความหาคบหาสมาคมจากชีวิตรอบข้าง
ทำให้ชีวิตนั้นตั้งอยู่ในฐานะเป็น ปุชนีย-

บุคคล เป็นที่พึ่งแก่ตนเองได้
และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวของชีวิตทั้งหลาย

ความรู้ ช่วยให้มีความสามารถ ในการที่จะใช้ความคิด
และการวินิจฉัยสิ่งต่างๆ

ได้อย่างกว้างขวาง ในการตัดสินใจ การค้นคว้าทดลอง
การแก้ไขอุปสรรคและอื่นๆ

ในอันที่จะให้เกิด ผลในการครองชีพ การสมาคม และอื่นๆ
ที่จำเป็นทุกประการโดย

สมบูรณ์

สติปัญญา ช่วยให้เกิดสมรรถภาพ หรือ
ปฏิภาณในการดำเนินงานของชีวิตให้สำเร็จ

ลุล่วงไปได้ ตามแนวของความรู้ ทำให้งานของชีวิตทุกชนิดทุกระดับ
ดำเนินไปได้

โดยง่าย โดยเร็ว โดยสมบูรณ์ และปลอดภัย โดยประการทั้งปวง

อนามัย ช่วยให้มีกำลังกาย อันเป็นบาทฐานแห่งกำลังใจ
มีความแคลวคล่องว่องไว

อาจหาญ ร่าเริง สะดวกกายสบายใจ ในการ เป็นอยู่ของตน
ทำกายนี้ให้เป็นเหมือน

ม้าที่เจ้าของเลี้ยงดู อย่างถูกต้องที่สุดแล้ว
สามารถเป็นพาหนะนำเจ้าของไปสู่ที่มุ่ง

หมายได้ ฉันทใดก็ฉันทนั้น

องค์คุณ ๘ ประการนี้ กำลังรวมกันเป็นทางสายเดียวของข้าพเจ้า
ช่วยให้ชีวิตของ

ข้าพเจ้าดำเนินไปได้เป็นอย่างดีที่พอใจมาก
จนถึงกับนึกอยากจะยืนยันแกเพื่อนรวม

เกิดแก่เจ็บตายทั้งหลายว่าจงลองเดินทางสายนี้อันประกอบด้วยองค์คุณ ๘ อย่าง

นี้ดูบ้างเถิด ผลในโลกนี้ก็คือ ทรัพย์ ชื่อเสียงและมิตรภาพก็ตาม
ผลในโลกหน้าคือ

สุคติก็ตาม และผลอันสูงสุดพ้นจากโลกทั้งปวงคือ นิพพานก็ตาม
จักเป็นที่หวังได้

ครบถ้วน โดยไม่ต้องสงสัยเลย

องค์คุณทั้ง ๘ นี้ต้องมีครบถ้วนพอเหมาะส่วนและเข้ากันสนิท
พร้อมที่จะส่งเสริม

ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา จึงจะสำเร็จเป็นแนวทาง
และเป็นการเดินทางในตัวมัน

เองอยู่แล้วทุกขณะ ไม่มีการถอยหลัง

โลกทุกวันนี้ มีอะไรๆ มากเกินไป ในทางที่จะผูกพันชีวิตนี้
ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจ

ของสิ่งที่บีบคั้นเผาผลาญ เผลอไปเพียงนิดเดียว
ก็จักสิ้นไถลลงไปใ้ในกองเพลิง ชนิด

ที่ยากที่จะถอนตัวออกมาได้
และถึงกับตายอยู่ในกองเพลิงนั้นเป็นที่สุด เพราะ

เหตุนี้จึงเป็นการสมควรหรือจำเป็นสำหรับชีวิตทุกชีวิต
ที่จะต้องแสวงหาทาง

และมีทางของตนอันถูกต้องปลอดภัย
เพื่อก้าวหน้าไปสู่ความสะอาดหมดจด

สว่างไสว และสงบเย็น สมตามความปรารถนา ไม่เสียที ที่ได้เวียนมา
ในเกลียว

แห่งวัฏสงสาร จนกระทั่งมามีชีวิตในวันนี้ กะเขาด้วยชีวิตหนึ่ง

โลกทุกวันนี้ มากไปด้วยขวากหนามอันเป็นอันตรายมากยิ่งขึ้นเพียงใด
ชีวิตนี้ ก็ยิ่ง

ต้องเพียบพร้อม ไปด้วยคุณธรรม และสมรรถภาพ อันจะเป็น

เครื่องป้องกันและ

แก้ไขอันตรายนั้นๆ มากขึ้นเพียงนั้น เพราะฉะนั้น อย่างน้อยที่สุด เขาจะต้องมี

หนทาง อันประกอบไปด้วย องค์แปดประการ ดังกล่าว ทางไปของชีวิต ในด้านจิต

หรือวิญญาณ ของเขาผู้นั้น จึงจะก้าวไปด้วยดี คู่กันไปได้ กับการก้าวหา ในทาง

วัตถุ หรือทางกาย ของโลกแห่งสมัยนี้ อันกำลังก้าวไป อย่างมากมาย จนเกินพอดี

หรือผิดส่วน ไม่สมประกอบ จนทำให้โลกระส่ำระสายเป็นประจำวันอยู่แล้ว

ทางชีวิตแห่งสมัยนี้โลดโผน โยกโคลง ขรุขระ ขึ้นๆ ลงๆ ยิ่งกว่า สมัยเก่าก่อน

เกินกว่าที่จะ ดำเนินไปได้ง่ายๆ โดยการใช่วิธีการ ที่ง่ายๆ สั้นๆ เหมือนที่แลวมา

นับว่าเป็นโชคดีของพุทธบริษัท ที่เรามีพระพุทธศาสนาอันแสนประเสริฐ ของเรา

ซึ่งอาจจะอำนวยสิ่งต่างๆ อันเป็น องค์คุณ ๘ ประการนั้น ให้แก่เรา ได้อย่าง

ครบถ้วน พุทธศาสนาของเรามีเหลี่ยมพรายอันสมบูรณ์ แล้วแต่เราจะเพ่งดูกัน

ในเหลี่ยมไหน ก็มีให้ดู เป็นให้ได้ ครบทุกอย่าง ทุกเหลี่ยม

พุทธศาสนา ในฐานะที่ เป็นทั้งศาสนา เป็นทั้งปรัชญา เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นศิลปะ

แห่งการครองชีวิต เป็นภูมิธรรม ที่พึงประสงค์ ของมนุษยชาติ เป็นความรู้ที่

ครบถ้วน เป็นสติปัญญา ที่คล่องแคล่ว และเป็นอนามัย ทั้งทางกาย และทางจิต

เหล่านี้แต่ละเหลี่ยมๆ นั้น เอง นับเป็น องค์คุณ ครบทั้ง ๘ ประการ ที่รวมกันเขา

เป็นตัวแทน และเป็นการเดินทาง พร้อมกันไปในตัว ดังที่กล่าวแล้ว
ข้าพเจ้าขอชักชวน เพื่อนร่วม การเกิดแก่เจ็บตายทั้งหลาย ให้สนใจ
ในทางอันเอก

อันเป็นทาง ดิ่งไปสู่ความสิ้นทุกข์ ของบุคคลผู้เดียว แต่ละคนๆ ทางนี้
ข้าพเจ้า

ขอชักชวน ให้พร้อมใจกัน ต่อสู้ โดยทุกวิถีทาง เพื่อให้ทางๆ
นี้ยังคงเปิดเผย

ปรากฏอยู่ เป็นทางเดินของสัตว์ทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอชักชวน
มิตรสหายทั้งหลาย

ให้สละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อป้องกันหนทาง อันนี้เอาไว้
ให้ยังคงอยู่เป็นทางรอด

ของตน และของเพื่อนสัตว์ทั้งหลาย ตลอดกาล อันไม่มีที่สิ้นสุด
ในนามแห่ง

พระพุทธองค์ ผู้ทรงประกาศความจริงสากลแก่มนุษย์ชาติทั้งมวล.

โมกขพลาาราม

๑ กันยายน ๒๕๕๕